

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและเฝ้าระวังยาเสพติด กรณีศึกษา: บ้านกุดเสถียร
ตำบลสร้างมิ่ง อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร

Community Participation in Drug Prevention and Surveillance. Case Study: Ban Kut
Sathien Sang Ming Subdistrict Loeng Nok Tha District, Yasothon Province

วิชณ โคตรวิชา

เกรียงไกร บุญประจง

จันทร์เพ็ญ สีชมภู

สนุก สึงห์มาตร

วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Wisanu Khotwicha

Kreangkrai Boonprachong

Chanphan Sichompoo

Sanook Singmat

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Roiet Buddhist College

Email: chotwicha1968@gmail.com

วันที่รับบทความ: 26 ธันวาคม 2566; วันที่แก้ไขบทความ 23 มกราคม 2567; วันที่ตอบรับบทความ: 24 มกราคม 2567

Received: December 26, 2023; Revised: January 23, 2024; Accepted: January 24, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัญหาและเฝ้าระวังปัญหายาเสพติดบ้านกุดเสถียร ตำบลสร้างมิ่ง อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร 2) เพื่อเสนอแนวทางแก้ไขปัญหายาเสพติดบ้านกุดเสถียรตำบลสร้างมิ่ง อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร เป็นรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 10 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในลักษณะเจาะลึก ผลการศึกษา พบว่า ชุมชนและครอบครัวมีความรู้ความเข้าใจ มีทัศนคติที่ดีต่อการป้องกันและรักษามีส่วนร่วมทุกขั้นตอน และเกิดภาคีเครือข่ายการดำเนินงานภายใต้หลักการการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชนและเครือข่าย ด้วยระบบกลไกการสร้างภูมิคุ้มกัน และส่งเสริมนิเวศสังคมชุมชน ครอบครัวแบบมีส่วนร่วมในรักษา โดยใช้ครอบครัวและชุมชนในการบำบัดแบบมีส่วนร่วมด้วยความสมัครใจบำบัดฟื้นฟูและติดตาม ดำเนินการในรูปของคณะกรรมการป้องกันและรักษาเฝ้าระวังยาเสพติดชุมชนที่คัดเลือกจากทุกภาคส่วน ซึ่งมีขั้นตอนการป้องกันและเฝ้าระวังยาเสพติด โดยมีแนวทางแก้ไขปัญหายาเสพติด 5 ขั้นตอน คือ 1) สร้างการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชนในการร่วมคิด 2) วางแผนการดำเนินงานด้วยการร่วมตัดสินใจของครอบครัว และชุมชน 3) ปฏิบัติการรักษาผู้ติดยาเสพติดตามแนวปฏิบัติที่ยืดหยุ่นตามสิทธิที่จะเปิดเผยตัวตน 4) ร่วมติดตาม และประเมินผลแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ให้กำลังใจเสริมพลัง และ 5) ดูแลระยะยาวหลังการรักษา โดยใช้กระบวนการร่วมรับผลประโยชน์ ด้วยการให้อภัย ให้โอกาสให้ความรักและดูแล ส่วนข้อเสนอแนะที่พบ ได้แก่

1. 1. โครงสร้างเครือข่ายและกลไกการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่ และ 2. การเปลี่ยนมุมมองการทำงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและทำความเข้าใจกับประชาชน

ศัพท์สำคัญ : การมีส่วนร่วม; ชุมชน; การป้องกันและเฝ้าระวังยาเสพติด

Abstract

This research has the objective are 1. To study the problem and monitor the drug problem in Ban Kut Sathian, Sang Ming Subdistrict Loeng Nok Tha District, Yasothon Province 2. To propose solutions to the drug problem in Ban Kut Sathian, Sang Ming Subdistrict. Loeng Nok Tha District, Yasothon Province is a qualitative research design. There were 10 key informants. Data were collected by conducting in-depth interviews with key informants. The results of the study found that communities and families had knowledge and understanding. Have a good attitude towards prevention and treatment and participate in every step. and formed a network of partners operating under the principles of family and community participation and networks with the immune system mechanism and promote community social ecology Family participation in treatment Using families and communities in voluntary participatory therapy, rehabilitation and follow-up. It is carried out in the form of a community drug prevention and surveillance committee selected from all sectors. which has steps to prevent and monitor drugs There are 5 steps to solving the drug problem: 1) creating participation of families and communities in joint thinking, 2) planning operations with participation in decision-making by families and communities, 3) treating drug addicts according to Flexible guidelines according to the right to reveal one's identity 4) Participate in monitoring and evaluating and exchanging experiences. Provide encouragement and strengthen and 5) long-term care after treatment Using the process of sharing benefits with forgiveness Give it a chance to love and care. As for the recommendations found, they include: 1. A network and information exchange mechanism should be created between relevant agencies at the local level, and 2. The work perspective on preventing and solving drug problems should be changed and the public's understanding should be changed.

Keywords: Participation; Community; Drug Prevention and Surveillance

บทนำ

ปัจจุบันสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วประกอบกับภาครัฐเองมีแนวทางที่จะมุ่งพัฒนาประเทศไปสู่ความทันสมัยก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ทั้งทางเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อม ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตและความเป็นอยู่ของคนในสังคมไทยให้เปลี่ยนแปลงไปด้วย การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ในชุมชนและสังคมตามมาอย่างมากมาย เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาความยากจน ปัญหาสภาพแวดล้อม ปัญหาเศรษฐกิจ ตลอดจนปัญหายาเสพติด (มูลนิธิชัยพัฒนา, 2550:2) ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาสำคัญของประเทศไทย ที่ขยายขอบเขตและความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นทั้งในด้านการผลิต การค้า และการลักลอบ รวมไปถึงการแพร่ระบาดของตัวยาที่เกิดขึ้น ปัญหาความเสียหายทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และการบริหารประเทศ เช่น การก่อคดีอาชญากรรม การเกิดอุบัติเหตุอันมีสาเหตุมาจากผู้ขับขี่รถยนต์ที่ใช้สารเสพติด การนำรายได้จากการค้ายาเสพติดไปใช้ในกระบวนการเข้าสู่การเมืองทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ทำให้รัฐต้องสูญเสียงบประมาณในการบำบัดผู้ติดยาเสพติด นอกจากนี้ยังรวมถึงการดำเนินงานเพื่อป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ตลอดจนการสูญเสียทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาประเทศในด้านการผลิตบุคลากรที่มีคุณภาพให้ดีขึ้นเท่าที่ควร (สำนักงานประสานงานและสนับสนุนภาคประชาชน, 2548) อย่างไรก็ตามการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดจะต้องดำเนินการหามาตรการที่เหมาะสม เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ให้ถูกกับสถานการณ์ปัญหา เนื่องจากในชุมชนจะมีบุคคลที่สัมพันธ์กับปัญหายาเสพติดอยู่ 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้ค้ายาเสพติด กลุ่มผู้ติดยาเสพติด กลุ่มเสี่ยง (เด็กและเยาวชน) และกลุ่มประชาชนทั่วไปในชุมชนที่ยังไม่มีปัญหายาเสพติด ซึ่งบุคคลทั้ง 4 กลุ่มนี้จะมีความสัมพันธ์ในลักษณะที่เป็นเครือข่าย ดังนั้นการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดจะเป็นไปในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งไม่ได้ กล่าวคือควรจะมีการดำเนินการที่หลากหลายรูปแบบควบคู่กัน ทั้งรูปแบบด้านการป้องกันหรือเฝ้าระวัง การบำบัดรักษา และการปราบปราม ซึ่งการเฝ้าระวังและติดตามข้อมูลความเคลื่อนไหวของสถานการณ์ปัญหายาเสพติดในพื้นที่ถือเป็นบทบาทหน้าที่หนึ่งของภาครัฐ ผลที่ได้จากการเฝ้าระวังและติดตามข้อมูลความเคลื่อนไหวไม่ว่าจะข้อมูลสถิติ การจัดทำระบบเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล และรายงานผู้บังคับบัญชาทราบตามลำดับ ซึ่งมักพบว่าข้อมูลสถิติที่ได้จากการวิเคราะห์และรายงานผลเป็นข้อมูลที่ไม่เป็นไปตามสภาพจริงของชุมชน ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐจึงจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากภาคประชาชนหรือคนในชุมชนเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลผู้เสพหรือผู้ขายยาเสพติดในพื้นที่ (ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแห่งชาติ, 2557) โดยเฉพาะอย่างยิ่งหมู่บ้านและชุมชนที่มีปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและเฝ้าระวังยาเสพติด กรณีศึกษา: บ้านกุดเสถียร ตำบลสร้างมิ่ง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ในการแก้ไขปัญหา ยาเสพติด จะสามารถนำกลับมาเป็นข้อมูลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหาให้กับชุมชนอื่นๆได้อีกต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและเฝ้าระวังปัญหายาเสพติดในบ้านกุดเสถียร ตำบลสร้างมิ่ง อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหายาเสพติดในบ้านกุดเสถียร ตำบลสร้างมิ่ง อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์

การทบทวนวรรณกรรม

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะได้ทบทวนวรรณกรรมและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รายละเอียดดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ความหมายของการมีส่วนร่วม (Meaning of Participation) มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของคำว่ามีส่วนร่วม ในหลายทัศนะ ดังนี้ ฌักทรี พรเจีย (2553 : 6) ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วมว่า หมายถึง การเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ อารมณ์ และรวมถึงการกระทำด้วยความยินยอมพร้อมใจ มีความริเริ่มสร้างสรรค์ มีการสื่อสารระหว่างกันภายในกลุ่ม ร่วมศึกษา ค้นคว้า วางแผน ร่วมตัดสินใจ และควบคุมติดตาม และประเมินผลกิจกรรม จันทรเพ็ญ มินคร (2554 : 6) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา หมายถึง การที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาที่ถูกกำหนดขึ้น ซึ่งการพัฒนาดังกล่าวจะมีผลกระทบต่อการใช้ทรัพยากรก่อให้เกิดผู้ได้รับประโยชน์และผู้เสียประโยชน์ในการเข้าร่วมในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งของการพัฒนาหรือทุกขั้นตอนเพื่อให้การเปลี่ยนแปลงเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเพื่อเกิดประโยชน์ต่อคุณภาพชีวิตในทุก ๆ ด้านของประชาชน ญัฐวรรณ สุนทรวรวิธิโชติ (2556 : 8) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม ว่าหมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การตัดสินใจ การกระทำ การรับผลประโยชน์ และการร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบมาถึงตัวประชาชนเอง การที่จะสามารถทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา ผู้กระทำการเปลี่ยนแปลงจะต้องยอมรับในปรัชญาทางการพัฒนาชุมชนที่ว่า มนุษย์ทุกคนต่างมีความปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมและเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น และพร้อมที่จะอุทิศตนเพื่อกิจกรรมของชุมชนและสังคม ขณะเดียวกันจะต้องยอมรับว่ามนุษย์นั้นสามารถพัฒนาได้ถ้ามีโอกาสและการชี้แนะที่ถูกต้อง พระครูวินัยธรสุธินันท์ กนต์วีโร (ล้อประโคน) (2556 : 11) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชนแสดงเจตนาทั้งด้วยการให้ความคิดเห็นและการลงมือกระทำ เพื่อแก้ไขปัญหาและหรือดำเนินการพัฒนาให้เกิดผลในอันที่จะนำการเปลี่ยนแปลงในทางที่ชอบที่ควรเป็นประโยชน์ต่อตนเอง กลุ่มชน และสังคมโดยรวม ซึ่งผลที่เกิดขึ้นเป็นความตั้งใจที่แท้จริงของประชาชน กิจกรรมดำเนินงาน เพื่อให้กระบวนการหรือกิจกรรมนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานด้วยความเต็มใจ Cohen & Uphoff (1981 : 6) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ชุมชนสมาชิกของชุมชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องใน 4 มิติ ได้แก่ 1. การมีส่วนร่วมการ

ตัดสินใจว่าควรทำอะไร และทำอย่างไร 2. การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา รวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ 3. การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน 4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่าการมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่มีชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินงานหรือกิจกรรมบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ตั้งไว้ พร้อมทั้งเป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชนได้มีส่วนในการคิดริเริ่มการตัดสินใจ การกระทำ การรับผลประโยชน์ และการร่วมรับผิดชอบในการดำเนินงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ อันส่งผลต่อชุมชนในทางที่ดีขึ้น

2. แนวคิดเกี่ยวกับยาเสพติด สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2545) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับ สารเสพติดว่า ยาหรือสารเคมีหรือวัตถุชนิดใด ๆ ที่อาจเป็นผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติหรือจากการ สังเคราะห์ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยวิธีการรับประทาน ดม สูบ ฉีดหรือวิธีใด ๆ ก็ตาม เป็นช่วงระยะเวลาสั้นติดกันจะทำให้ร่างกายทรุดโทรมและตกอยู่ใต้อำนาจหรือเป็นทาสของสิ่งนั้นทั้ง ทางด้านร่างกาย และจิตใจหรือจิตใจเพียงอย่างเดียว เนื่องจากต้องเพิ่มขนาดการเสพยามากขึ้นเรื่อย ๆ เพราะเมื่อเสพเข้าไปสักระยะจะเกิดภาวะดื้อยาปริมาณยาเดิมไม่สามารถทำให้เมาได้เมื่อถึงเวลาเสพ หากไม่ได้เสพยาจะทำให้เกิดอาการขาดยาทำให้ทรมานทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจหรือ จิตใจเพียง อย่างเดียว นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2545) ให้ความหมาย ของยาเสพติดว่า เป็นสารหรือยาที่อาจเป็นผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติหรือจากการสังเคราะห์ซึ่งเมื่อ บุคคลใดเสพหรือได้รับเข้าไปในร่างกาย แล้วไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ เป็นช่วงระยะ ๆ หรือนานติดต่อกันก็ตาม จะทำให้บุคคลนั้นต้องตกอยู่ใต้อำนาจหรือเป็นทาสของสิ่งนั้นทางด้านร่างกาย และจิตใจหรือ จิตใจเพียงอย่างเดียวต้องเพิ่มปริมาณการเสพยาขึ้นเรื่อย ๆ หรือทำให้สุขภาพของผู้เสพติดเสื่อมโทรมลง เมื่อถึงเวลาอยากเสพยาแล้วไม่ได้เสพยาจะมีการผิดปกติทางด้านร่างกาย และจิตใจหรือเฉพาะทางด้าน จิตใจเกิดขึ้นในผู้เสพ องค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO) ให้ความหมายว่า ยาเสพติด หมายถึง สิ่งที่เสพเข้าไปแล้วจะเกิดความต้องการทั้งร่างกายและจิตใจต่อไป โดยไม่สามารถหยุดเสพยาได้ และจะต้องเพิ่มปริมาณมากขึ้นเรื่อย ๆ จนในที่สุดจะทำให้เกิดโรควัยไข้เจ็บต่อร่างกายและจิตใจ นอกจากนี้พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2546) ได้ให้คำนิยามเกี่ยวกับยาเสพติด หมายถึง ยาหรือสารเคมีซึ่งเมื่อเสพหรือฉีดเข้าสู่ร่างกายติดต่อกันช่วงระยะเวลาหนึ่งก็จะติดก่อให้เกิด พิษเรื้อรังทำให้ร่างกายและจิตใจเสื่อมโทรม เช่น ฝิ่น กัญชา เฮโรอีน ยานอนหลับ สุรา เป็นต้น พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2546: 100 อ้างถึงใน เจริญ แฉกพิมาย, ปนัดดาศรีธนะสาร, 2555: 10) ให้ความหมายว่า ยาเสพติด หมายถึง ยาหรือสารเคมีซึ่งเมื่อเสพหรือฉีดเข้าสู่ ร่างกายติดต่อกันช่วงระยะเวลาหนึ่งก็จะติดก่อให้เกิดพิษเรื้อรังทำให้ร่างกายและจิตใจเสื่อมโทรม เช่น ฝิ่น กัญชา เฮโรอีน ยานอนหลับ สุรา พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 4 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติยา เสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 20) พ.ศ. 2528 มาตรา 4 ให้ความหมายของยาเสพติดให้โทษ หมายถึง สารเคมี ใด ๆ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยรับประทาน ดม

สูบ นิ็ด หรือด้วยประการใด ๆ แล้วทำให้ เกิดผลกระทบต่อร่างกาย และจิตใจในลักษณะสำคัญ เช่น ต้องเพิ่มขนาดการเสพเรื่อย ๆ มีอาการถอน ยาเมื่อขาดยามีความต้องการเสพทั้งทางร่างกาย และจิตใจอย่างรุนแรงตลอดเวลา และสุขภาพ โดยทั่วไปจะทรุดโทรมลง

3. แนวคิดในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด แนวคิดในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด การป้องกันการติดสารเสพติด มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้คำจำกัดความโดยส่วนวิชาการด้าน ยาเสพติดสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2553: 57 อ้างถึงในเจริญ แฉกพิมาย, ปนัดดา ศรีธนะสาร, 2555: 27) ได้กล่าวถึงแนวคิดในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติด ไว้ดังรายละเอียดต่อไปนี้ 1. การป้องกันตนเองเริ่มจากการมีระเบียบวินัยในตนเองขยันหมั่นเพียรทำตัวเป็นแบบอย่าง ที่ดีใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์เลือกคบเพื่อนที่ดีไม่มั่วสุมในอบายมุขและสิ่งเสพติด และไม่ใช้ยาโดยมิได้รับคำแนะนำจากแพทย์รวมทั้งอย่าทดลองเสพยาเสพติดทุกชนิดโดยเด็ดขาด 2. การป้องกันครอบครัวเริ่มจากการสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันระหว่างสมาชิกใน ครอบครัวแบ่งเบาภาระหน้าที่แก่กันและกันภายในบ้านมีความรักใคร่กลมเกลียว และมีความเข้าใจกัน ช่วยเหลือกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เมื่อมีปัญหาช่วยสอดส่องดูแลสมาชิกในครอบครัวอย่าให้ เกี่ยวข้องกับยาเสพติดคอยอบรมตักเตือนสมาชิกในครอบครัวให้รู้ถึงโทษและภัยของยาเสพติด หากมี สมาชิกที่เสพติดสารเสพติดในครอบครัวควรรีบให้เข้ารับการรักษาอย่าปล่อยทิ้งไว้นาน ควรรีบ ดำเนินการรักษาโดยเร็วที่สุดเพื่อประโยชน์ในการรักษา 3. การป้องกันชุมชนช่วยชี้แจงให้เพื่อนบ้านเข้าใจและเข้าถึงโทษและภัยของยาเสพติด เพื่อมิ ให้เพื่อนบ้านที่รู้เท่าไม่ถึงการณ์ต้องถูกหลอกลวงและหากพบว่า เพื่อนบ้านติดยาเสพติด จงช่วย แนะนำให้ไปรักษาตัวที่โรงพยาบาลภายในชุมชน หรือคนภายนอกชุมชนมีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยา เสพติด โดยอาจใช้มาตรการตักเตือนการกดดันทางสังคม หรือแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจ คณะกรรมการ หมู่บ้านและชุมชน 4. การป้องกันสังคมโดยให้ความร่วมมือกับทางราชการในการเป็นหูเป็นตาช่วยสอดส่องเฝ้า ระวังปัญหา เมื่อทราบว่สถานที่ใดเป็นแหล่งแพร่ระบาดของยาเสพติดมีกิจกรรมใดที่เป็นปัจจัยเสี่ยงที่จะชักนำให้เด็กและเยาวชนเข้าไปยุ่งเกี่ยว หรือมีบุคคลใดมีพฤติกรรมน่าจะเกี่ยวข้องกับการนำยาเสพติด มาแพร่ระบาด โปรดแจ้งเบาะแสให้เจ้าหน้าที่ตำรวจทุกแห่งทุกท้องที่ทราบ นอกจากนี้สำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด สำนักงานคณะกรรมการ ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2553: 57 อ้างถึงในเจริญ แฉกพิมาย, ปนัดดา ศรีธนะสาร, 2555: 28) ได้กล่าวถึงแนวคิดในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดไว้ดังนี้ 1. มุ่งพัฒนาตัวบุคคลให้มีความสำคัญกับการสร้างศักยภาพและคุณภาพชีวิตของคน เพื่อให้มี ความสามารถในการดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไปบุคคลสามารถ ตัดสินใจแก้ไขปัญหาวีชีวิตได้โดยไม่ต้องพึ่งพายาเสพติด แม้ว่าจะมียาเสพติดแพร่ระบาดอยู่ (Self-15 Control) กระบวนการพัฒนาเพื่อให้คนมีภูมิคุ้มกันจากยาเสพติด จึงควรเป็นการดำเนินการระยะยาว โดยเริ่มต้นจากการเตรียมความพร้อมของพ่อแม่ 2. กำหนดพื้นที่และกลุ่มประชากรเป้าหมายในการดำเนินงาน เนื่องจากทรัพยากรที่จะ ดำเนินการค่อนข้างจำกัด ทั้งงบประมาณ และบุคลากร จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการกำหนดพื้นที่ เป้าหมายดำเนินงานให้

ชัดเจน โดยเฉพาะการสร้างพื้นที่ที่เอื้อต่อการการดำเนินชีวิตของผู้ที่ผ่านการ บำบัดให้สามารถก้าวข้ามความต้องการในการเสพสารเสพติดซ้ำได้ 3. ผสมผสานมาตรการในการดำเนินงานเป็นผลจากการวิเคราะห์สภาพปัญหาในพื้นที่และ กลุ่มเป้าหมาย ค้นหาสาเหตุและผลกระทบที่เกิดจากปัญหา เพื่อกำหนดทางเลือกใช้มาตรการที่ เหมาะสมในการจัดการกับปัญหา 4. กำหนดหน่วยงานรับผิดชอบการดำเนินงาน ระดมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและองค์กรพัฒนาเอกชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน กำหนดบทบาทหน้าที่ที่ ชัดเจนตามความถนัดและสอดคล้องกับภารกิจปกติ 5. ดำเนินงานในลักษณะองค์รวมแบบบูรณาการ พัฒนางานปกติที่หน่วยงานต่าง ๆ ดำเนินการกันอยู่ มิใช่งานพิเศษหรืองานฝากที่แยกส่วนออกมาดำเนินการเป็นการเฉพาะตาม งบประมาณที่ได้รับการจัดสรร เพราะการแก้ไขปัญหการระบาดของสารเสพติดในชุมชนจะต้อง บูรณาการทุกภาคส่วนจึงจะสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างยั่งยืน 6. การมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน หรือกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้องการส่งเสริมและ สนับสนุนให้ประชาชนหรือกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานป้องกันและ แก้ไขปัญหายาเสพติดในทุกกระบวนการ ตั้งแต่การศึกษาปัญหา วางแผนในการดำเนินงาน และตัดสินใจพิจารณาทางเลือก ตลอดจนร่วมดำเนินงานปรับปรุงวิธีการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพและ ติดตามประเมินผลการดำเนินงาน 7. การสร้างเอกภาพในการดำเนินงาน เพื่อป้องกันการเกิดความซ้ำซ้อนในการดำเนินงาน จึง มีความจำเป็นที่ต้องประสานแผนการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดของหน่วยงานต่าง ๆ ภายใต้กรอบ ยุทธศาสตร์ 8. การระดมทรัพยากรของหน่วยงานภาครัฐบาลและเอกชนเข้ามามีส่วนร่วม เนื่องจาก งบประมาณปกติที่ได้รับจัดสรรจากรัฐบาลมีจำนวนค่อนข้างจำกัด และไม่เพียงพอสำหรับการ ดำเนินงานกับกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ การสร้างความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของงานและโครงการต่าง ๆ ในด้านการป้องกันยาเสพติดให้กับองค์กรธุรกิจเอกชน นับเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้การดำเนินงานมี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และ 9. ให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาชาวบ้านและของผู้ปฏิบัติในแต่ละชุมชน หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งได้รับการคิดค้น ทดลองใช้ ปรับปรุง พัฒนาซ้ำแล้วซ้ำอีกจากรากเหง้าของ ปัญหา เพื่อให้เหมาะกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ จึงควรมีการศึกษาเผยแพร่ และประยุกต์ใช้ต่อไป ในส่วนของการจัดการสภาพปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาสำนักงานคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติด สรุปได้ว่าการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดมีหลายวิธีป้องกันเริ่มจากการป้องกันตนเองใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์เลือกคบเพื่อนที่ดีไม่มั่วสุมในอบายมุขและสิ่งเสพติด การป้องกันครอบครัวเริ่มจากการสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันระหว่างสมาชิกใน และมีความเข้าใจกันช่วยเหลือกัน การป้องกันชุมชนช่วยชี้แจงให้เพื่อนบ้านเข้าใจและเข้าถึงโทษและภัยของยาเสพติดการป้องกันสังคมโดยให้ความร่วมมือกับทางราชการในการเป็นหูเป็นตาช่วยสอดส่องเฝ้าระวังปัญหา

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาปัญหาและเฝ้าระวังปัญหายาเสพติดในบ้านกุดเสถียร ตำบลสร้างมิ่ง อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบด้วย การศึกษาค้นคว้า ตำราเอกสาร วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและเพื่อเสนอแนวทางแก้ไขปัญหายาเสพติด ตลอดจนการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและแกนนำชุมชน/หมู่บ้าน จำนวน 10 คน (คัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสัมภาษณ์ มีขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย มีดังนี้

1. ขั้นตอนการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การได้มาซึ่งข้อมูลภาคสนามในลักษณะของการสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่รู้เรื่องราวเป็นอย่างดีหรือที่เรียกว่าผู้ให้ข่าว โดยมีขั้นตอนการสัมภาษณ์ ดังนี้ 1) สร้างบรรยากาศที่ทักทายชี้แจงแนะนำตัว/อธิบายวัตถุประสงค์การวิจัย/แจ้งผู้ให้ข้อมูลทราบว่าเขามีความสำคัญอย่างไร 2) ดำเนินการสนทนาตามประเด็นวิจัยแสดงความเข้าใจเรื่องของเขาและสนทนาให้ได้ความจริง 3) การตั้งคำถามที่ผู้ตอบจะไม่ตอบในภาวะปกติ ทั้งนี้ ผู้เก็บข้อมูลต้องเคารพต่อความจริงที่ถูกเปิดเผยขึ้น 4) ปิดการสนทนา ก่อนยุติการสนทนาควรย้ำถึงการรักษาความลับและขออนุญาตติดต่อกลับมาในกรณีต้องการข้อมูลเพิ่มเติม

2. แนวทางการสัมภาษณ์ ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้การสัมภาษณ์เป็นหลัก และเพื่อให้ได้ข้อมูลครอบคลุมและเพียงพอ จึงได้กำหนดแนวทางการสัมภาษณ์ไว้ ดังนี้ 1) การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยผู้ศึกษาได้กำหนดหัวข้อที่ต้องการศึกษาไว้กว้างๆ เป็นคำถามแบบปลายเปิด เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้พูดคุยแลกเปลี่ยนกับผู้วิจัยแบบเป็นกันเอง 2) วางแบบสัมภาษณ์ เพื่อเป็นแนวทางในการลงภาคสนาม รายละเอียดดังนี้ (1) คุณมีวิธีแก้ไขปัญหายาเสพติดและช่วยกันเฝ้าระวังอย่างไร (2) คุณมีข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขอะไรบ้าง และ (3) การแก้ไขปัญหายาเสพติดถ้าจะให้สำเร็จควรทำอย่างไร

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยทำการศึกษาเรื่องต่าง ๆ ดังนี้ 1) ข้อมูลเอกสาร เช่น แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องหนังสือราชการ รายงานการประชุม มติคณะรัฐมนตรี วารสาร รายงานผลการวิจัย วิทยานิพนธ์ และบทความต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างกรอบการวิจัย 2) ข้อมูลพื้นที่ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดและเฝ้าระวัง และ 3) การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยดำเนินการโดยใช้แบบสัมภาษณ์แกนนำชุมชน/หมู่บ้าน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมให้ข้อมูลมีส่วนร่วมในการเสนอและให้แนวทาง และการตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulate) เป็นการใช่วิธีการรวบรวมข้อมูลที่หลากหลายเพื่อรวบรวมข้อมูลเดียวกัน ในกรณีที่ไม่น่าเชื่อถือในคุณภาพของ ข้อมูลควรกำหนดให้มีผู้วิจัยหลายคนในการรวบรวมข้อมูล

และใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลที่แตกต่างกัน แต่ รวบรวมข้อมูลในเรื่องเดียวกัน เช่น ใช้วิธีการสังเกตควบคู่ไปกับการซักถามพร้อมทั้งศึกษาเอกสารประกอบ เป็นต้น

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) และจากการสังเกตการณ์ แบบมีส่วนร่วม ประมวลผลและจัดกลุ่มได้ เป็น 3 ชุดปรากฏการณ์ รายละเอียดต่อไปนี้ 1) ปัญหาและการเฝ้าระวังปัญหายาเสพติด บ้านกุดเสถียร ตำบลสร้างมิ่ง อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร 2) รูปแบบแนวทางแก้ไข ปัญหายาเสพติด บ้านกุดเสถียรตำบลสร้างมิ่ง อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร และ 3) วิธีแนวป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติด บ้านกุดเสถียรตำบลสร้างมิ่ง อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร ซึ่งรายละเอียดมีดังต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและเฝ้าระวังปัญหายาเสพติดบ้านกุดเสถียร ตำบลสร้างมิ่ง อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร ผลการวิจัยพบว่า

ปัญหาของผู้ที่ติดสารเสพติดส่วนใหญ่ครอบครัวมักจะแตกแยกพ่อแม่แยกทางกันจึงทำให้เกิดปัญหาก่อความขัดแย้งระหว่างสมาชิกในบ้านได้ไม่ว่าจะเป็นความคิดที่แตกต่างการเลี้ยงดูลูกปัญหาสุขภาพหรือสถานภาพทางการเงินซึ่งความขัดแย้งเหล่านี้ อาจบานปลายจนก่อให้เกิดความสัมพันธ์ในครอบครัว อาจจะทำให้ชีวิตคู่จบลงและส่งผลกระทบต่อ เด็กได้ด้วยรวมไปถึงการเข้าถึงสื่อต่าง ๆ ที่เข้าถึงได้ง่ายและสังคมสภาพสิ่งแวดล้อมในชุมชนการคบเพื่อนด้วย สาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาผู้เสพยาเสพติดคือปัญหาครอบครัว ครอบครัวที่เป็นการส่งเสริมทางอ้อม โดยที่ครอบครัวไม่รู้ตัว เช่นแม่พ่อบังคับให้เงินลูกไปใช้สารเสพติด เพราะทนราคาหรือทนอารมณ์ลูกติดยาไม่ไหว พ่อแม่ที่ไปซื้อยาเสพติดให้ลูกที่ติดยา เพราะกลัวลูกจะลงแดงตายเมื่อขาดยาการคบเพื่อนเชื่อเพื่อนกลัวไม่มีคนคบไม่เป็นที่ยอมรับในหมู่เพื่อน และในบางกลุ่มก็จะมีสื่อที่ล่อแหลมสื่อที่เข้าถึงง่าย ปัญหาที่มองเห็นคือเยาวชนไม่ให้ความร่วมมือในกิจกรรมต่างๆที่ทางชุมชนจัดให้ความรู้ บางคนรู้ถึงโทษของสารเสพติดแต่อยากรู้ อยากลอง อยากเป็นที่ยอมรับของเพื่อน บางคนมีปัญหาด้านการเงินการรับเป็นผู้ขายได้เงินรวมไปถึงอาจจะเสพและชักชวนให้คนรอบข้างด้วย ผู้คนไม่มีจิตสำนึกในสังคม ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วสื่อต่างๆได้เข้ามามีบทบาทในชีวิตมากขึ้น ผู้คนก็ยึดติดวัตถุนิยมจนบางครั้งเราลืมให้ความสำคัญในด้านจิตใจ จึงทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ขึ้นมามากมาย ส่วนหนึ่งเกิดจากการขาดจิตสำนึกที่ ดังนั้นการปลูกฝังให้คนมีจิตสำนึกที่ดีจึงเป็นเรื่องที่สำคัญ การปลูกฝังจิตใจให้มีความรับผิดชอบ กฎหมายอาจจะแก้ไขไม่ถูกจุด เพราะในบางครั้งกฎหมายอาจจะครอบคลุมในส่วนใหญ่ แต่ในกรณีส่วนย่อยหรือส่วนปฏิบัติอาจจะทำไม่เต็มที่ จึงทำให้กฎหมายแก้ไขตรงจุด และอีกส่วนคือคนติดยาเสพติดจับไปบำบัดแต่ก็กลับมาเสพเหมือนเดิม

2. ผลการศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหายาเสพติดบ้านกุดเสถียร ตำบลสร้างมิ่ง อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร ผลการวิจัยพบว่า

การป้องกันเริ่มจากครอบครัวโดยการสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันระหว่างสมาชิกใน ครอบครัวแบ่งเบาภาระหน้าที่แก่กันและกันภายในบ้านมีความรักใคร่กลมเกลียว และมีความเข้าใจกัน ช่วยเหลือกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เมื่อมีปัญหาช่วยสอดส่องดูแลสมาชิกในครอบครัวอย่าให้ เกี่ยวข้องกับยาเสพติดคอยอบรมตักเตือนสมาชิกในครอบครัวให้รู้ถึงโทษและภัยของยาเสพติด หากมีสมาชิกที่เสพยาเสพติดใน ครอบครัวควรรีบให้เข้ารับการรักษายาปล่อยทิ้งไว้นาน ควรรีบดำเนินการรักษาโดยเร็วที่สุดเพื่อประโยชน์ ในการรักษา, การใช้รูปแบบจัดกิจกรรมและผลักดันกลุ่มเยาวชนได้เติบโตอย่างมีคุณค่าผ่านการทำกิจกรรม, พัฒนาระบบการทำงานให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายจัดกิจกรรมละลายพฤติกรรมให้ความรู้เรื่องยาเสพติด กิจกรรม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในประเด็นความรุนแรงของยาเสพติด กิจกรรมป้องกันตนให้ห่างไกลจากยาเสพติด กิจกรรม กลุ่มวิเคราะห์ปัญหาภัยทางสังคมยาเสพติด, การใช้รูปแบบการเข้าไปพูดคุยกับชาวบ้านหรือครอบครัวของกลุ่ม เสี่ยง พูดคุยเพื่อหาสาเหตุและการพูดคุยทำความเข้าใจ และเข้าถึงกลุ่มผู้เสพยาโดยกำนันและผู้ใหญ่บ้าน สร้าง ความเชื่อมั่นและความไว้วางใจเพื่อพูดคุยถึงปัญหาและทางออก, การใช้รูปแบบการให้ความรู้ในการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติด และกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด ให้แก่แกนนำภาคประชาชน เรื่องโทษของยาเสพติด ประเภทของสารเสพติด รวมทั้งการใช้รูปแบบการเฝ้าระวังด้วยการเดินลาดตระเวน หรือการตั้งด่านตรวจโดยรอบ ของหมู่บ้านทุกคืนของศูนย์รักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และชุดรักษาความสงบของหมู่บ้าน ชรบ. และกลุ่มกำนันและผู้ใหญ่บ้าน นอกจากนั้นยังมีแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด บ้านกุดเสถียร ตำบลสร้างมิ่ง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดยโสธร คือ ปัญหาส่วนใหญ่ที่ชาวบ้านหันไปเสพยาเสพติดนั้นเกิดจาก อยากรทดลองเกิดจากความอยากรู้อยากเห็นซึ่งเป็นนิสัยของคนโดยทั่วไป ความคึกคะนอง เพราะเห็นแก่ความ สนุกสนาน ตื่นเต้น และให้เพื่อนฝูงยอมรับว่า ตนเก่ง และจากการชักชวนของคนอื่น ผู้วิธีการเฝ้าระวังและป้อง โดยการใช้ข้อมูล ความรู้ โทษของยาเสพติด ปรีกษาและพูดปัญหาหาทางแก้ไขปัญหานั้น ๆ เป็นหูเป็นตา เพื่อที่ไม่ให้ชาวบ้านหันไปพึ่งยาเสพติด, ครอบครัวนั้นควรมีส่วนร่วมให้การป้องกัน เฝ้าระวังและให้ความ ร่วมมือในการเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน โดยครอบครัวต้องให้คำแนะนำให้กับบุตร หลาน ในเรื่องโทษและห้ามปรามของการใช้สารเสพติด แต่ถ้าหากครอบครัวไม่สามารถป้องกันหรือเกิน ความสามารถของคนในครอบครัว ครอบครัวควรมหาที่ปรึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ศูนย์บำบัดยาเสพติดใกล้เคียง แต่ในกรณีบ้านกุดเสถียร ภายในชุมชนมีการให้อบรมและป้องกันยาเสพติดในชุมชน โดยหา กิจกรรมและใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์, บ้านกุดเสถียรมีการให้ความรู้เกี่ยวกับโทษของยาเสพติด ว่ายาเสพติด นั้นให้โทษอย่างไร จะมีวิธีการใดบ้างที่จะทำให้เยาวชนไม่ข้องเกี่ยวกับยาเสพติด และมีวิธีการใดที่จะทำให้ผู้ที่ บำบัดสารเสพติดแล้วจะไม่ให้กลับไปเสพยาเสพติดอีก พร้อมทั้งปลูกจิตสำนึกที่ดีในแก่เยาวชน ทำกิจกรรมที่มี ประโยชน์ หรือกิจกรรมที่จะห่างไกลจากยาเสพติด เช่น เล่นกีฬา ทำจิตอาสา เป็นต้นพร้อมทั้งต้องดูแลสมาชิก ในครอบครัวไม่ให้ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด คอยให้ความอบอุ่นและความใส่ใจคนในครอบครัวไม่ให้ข้องเกี่ยวกับยาเสพติด, ครอบครัวเป็นสิ่งสำคัญและสิ่งแรกที่จะเป็นที่จะสร้างความรักความอบอุ่น สร้างสัมพันธ์ภาพอันดี

สมาชิกในครอบครัว ซึ่งจะทำให้เยาวชนมีแนวคิดที่ดีที่ไม่ทำให้เยาวชนไม่ข้องเกี่ยวกับยาเสพติด พร้อมทั้งครอบครัวยังทำให้เยาวชนมีทัศนคติที่ดีต่อชุมชน ทำให้ชุมชนปลอดภัยจากยาเสพติด 100 เปอร์เซ็นต์, การหากิจกรรมต่าง ๆ ทำเพื่อคลายความเครียด ไม่ให้พึ่งยาเสพติด ไม่ว่าจะเป็นการอ่านหนังสือการ์ตูน, ฟังเพลง, ดูหนัง หรือทำงานอดิเรกที่ตนเองมีความสนใจมากเป็นพิเศษก็ได้เช่นกัน เพื่อให้มีกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองด้วย และมีกิจกรรมที่คลายความเครียดไปด้วยพร้อม ๆ

จากบทสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยสรุปได้ว่ามีชาวบ้านที่ใช้ยาเสพติดบางส่วนเป็นผู้ที่มีอายุ 20 ปี ซึ่งผู้วิจัยได้นำข้อมูลเสนอแนะและแนวทางจากผู้นิยามข้อมูลไปปรับใช้ พบว่าชาวบ้านมีความรู้ความเข้าใจในโทษและพิษภัยยาเสพติด การจัดกิจกรรมให้ความรู้ ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ชาวบ้านให้ความร่วมมือในการเป็นหูเป็นตาสอดส่องดูแล

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัย เรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและเฝ้าระวังยาเสพติด กรณีศึกษา: บ้านกุดเสถียร ตำบลสร้างมิ่ง อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ชุมชนและครอบครัวมีความรู้ ความเข้าใจ มีทัศนคติที่ดี ต่อการป้องกันและรักษา มีส่วนร่วมทุกขั้นตอน และเกิดภาคีเครือข่ายการ ดำเนินงาน ภายใต้หลักการการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชนและเครือข่าย ด้วยระบบกลไกการสร้างภูมิคุ้มกัน และส่งเสริมนิเวศสังคมชุมชนและครอบครัวแบบมีส่วนร่วมในรักษาโดยใช้ครอบครัวและชุมชนในการบำบัด แบบมีส่วนร่วมด้วยความสมัครใจบำบัด พื้นฟู และติดตาม ดำเนินการในรูปของคณะกรรมการป้องกัน และรักษาเสพติดชุมชนที่คัดเลือกจากทุกภาคส่วน สามารถสรุปขั้นตอนของรูปแบบ 5 ขั้นตอน กล่าวคือ 1) สร้างการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชนในการร่วมคิด 2) วางแผนการดำเนินงานด้วยการร่วมตัดสินใจของครอบครัว และชุมชนที่เป็นการเสริมสร้างศักยภาพและสอดคล้องกับชุมชนที่ง่ายต่อการเข้าถึง 3) ปฏิบัติการรักษา ผู้ติดยาเสพติดตามแนวปฏิบัติที่ยืดหยุ่น ตามสิทธิที่จะเปิดเผยตัวตนหรือไม่เปิดเผยตัวตนก็ได้ 4) ร่วมติดตาม และประเมินผล แลกเปลี่ยน เรียนรู้ ประสพการณ์ ให้กำลังใจเสริมพลังซึ่งกันและกัน เครือข่ายผู้เข้าร่วมรักษา และ ครอบครัว แก่ไขข้อบกพร่องและเสริมจุดแข็งของกระบวนการเพื่อการปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานให้ดียิ่งขึ้น และ5) ดูแลระยะยาวหลังการรักษา โดยใช้กระบวนการร่วมรับผลประโยชน์ ด้วยการให้อภัย ให้โอกาส ให้ความรักและดูแล ในการการประเมินผลการดำเนินงาน ประเมินจากจำนวนครอบครัวและผู้เสพยาเสพติด ที่สมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม ผู้ผ่านการบำบัด จำนวนครอบครัวที่หยุดเข้าร่วมกิจกรรมกลางคัน จำนวนผู้เสพ หน้าใหม่ ความคิดเห็นต่อกิจกรรมดำเนินการ ความพึงพอใจกิจกรรมตามรูปแบบ ระดับการมีส่วนร่วมของครอบครัวและผู้เสพยาเสพติดและองค์กรชุมชน ภายใต้เงื่อนไขที่นำไปสู่ความสำเร็จจากคณะกรรมการที่สมัครใจและเสียสละเวลาในการดำเนินงาน โดยมีคู่มือการใช้รูปแบบที่มีรายละเอียดของรูปแบบที่ชัดเจน ที่เข้าใจได้ง่าย การมีส่วนร่วมในการป้องกันและเฝ้าระวังยาเสพติด กรณีศึกษา บ้านกุดเสถียร ตำบลสร้างมิ่ง อำเภอ

เลิงนกทา จังหวัดยโสธร มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับการศึกษา รูปแบบ การบำบัดรักษา ฟันฟูด้วยแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์และพลังภาคีเครือข่ายสำหรับผู้เสพยาเสพติด ระบบสมัครใจใน จังหวัดยโสธรที่มี 5 องค์ประกอบ คือ 1) แนวคิดรูปแบบ 2) หลักการรูปแบบ 3) เป้าหมาย รูปแบบ 4) กระบวนการรูปแบบ และ 5) การประเมินผลรูปแบบนี้มีความเหมาะสมในระดับมาก โดยรูปแบบดังกล่าว ใช้ หลักการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเช่นเดียวกันหากแต่อยู่ในรูปของพลังภาคีเครือข่าย ซึ่งรายละเอียด ของ องค์ประกอบมีความแตกต่างกันบ้างตามบริบทของพื้นที่ที่ใช้ในการสร้างและพัฒนา รูปแบบ อีกทั้งแตกต่างจาก รูปแบบการป้องกันการใช้สารเสพติดของวัยรุ่นโดยการมีส่วนร่วมของเครือข่าย ซึ่งเน้นการดำเนินการในการ ป้องกันการใช้อยาเสพติดแบบกลุ่ม อีกทั้งแตกต่างจากข้อค้นพบจากการศึกษา รูปแบบการมีส่วนร่วมในการ บริหารจัดการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนมัธยมจังหวัดชัยภูมิ พบว่า องค์ประกอบรูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการป้องกัน และแก้ไขปัญหาสารเสพติดของ ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมจังหวัดชัยภูมิ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ 1) กิจกรรม 2) การ วางแผน 3) การสร้างเครือข่าย 4) การเสริมสร้างแหล่ง เป็นรูปแบบที่ มีความถูกต้องครอบคลุม เหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ ซึ่งรูปแบบนี้เป็นศึกษามีส่วนร่วม ของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเท่านั้น 2. ผลการใช้การมีส่วนร่วมในการป้องกันและเฝ้าระวังยา เสพติด กรณีศึกษา: บ้านกุดเสถียร ตำบลสร้างมิ่ง อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร พบว่า ก่อนการใช้รูปแบบ ตัวแทนครอบครัวผู้ติดยาเสพติด ที่เข้าร่วมกิจกรรมตามรูปแบบมีส่วนร่วมในการดำเนินงานป้องกันและรักษา ยาเสพติดในระดับน้อย หลังการใช้รูปแบบเพิ่มขึ้นในระดับมาก เนื่องจากรูปแบบนี้ส่งเสริมให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรม มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนการดำเนินงานจึงทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการ และสามารถแสดงออก ในการมีส่วนร่วมของชุมชนที่ชัดเจน โดยการใช้โปรแกรมส่งเสริมทักษะชีวิตและการมีส่วนร่วมของครอบครัวต่อ การพัฒนาทักษะชีวิต และความตั้งใจในการเลิกยาเสพติดในเด็กและเยาวชนที่ได้รับการติดตามโดยสถานพินิจ และคุ้มครองเด็ก และเยาวชน ที่ศึกษาในด้านการมีส่วนร่วมที่ส่งผลให้ภายหลังการได้รับโปรแกรม เยาวชนมี การพัฒนา ทักษะชีวิต และความตั้งใจในการเลิกยาเสพติดเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ อันเป็นการศึกษาผลกระทบ อีกด้านหนึ่งของการมีส่วนร่วม

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1.1 ความสร้างเครือข่ายและกลไกการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่ เพื่อให้ เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดยโสธรสามารถใช้ประโยชน์ในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับ สถานการณ์ปัญหา

1.2 ควรเปลี่ยนมุมมองการทำงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด และทำความเข้าใจกับประชาชน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรสนับสนุนการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาปัญหาและเฝ้าระวังปัญหายาเสพติด
- 2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบ ในการศึกษาปัญหาและเฝ้าระวังปัญหายาเสพติด
- 2.3 ควรศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานการศึกษาปัญหาและเฝ้าระวังปัญหายาเสพติดของชุมชนและครอบครัว

เอกสารอ้างอิง

- กรรณทิพา มณีแนม (2562). แนวทางแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ ตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี. สารนิพนธ์หลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- จักรกฤษณ์ พิณญาพงษ์. (2550). รูปแบบการป้องกันและเฝ้าระวังการใช้สารเสพติดในชุมชน โดยความร่วมมือของผู้นำชุมชน กรณีตำบลบ้านเสี้ยว อำเภอฟากท่า จังหวัดอุตรดิตถ์. เชียงใหม่: สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จันทร์เพ็ญ มินคร. (2554). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบล บางนางลี่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม. รายงานผลการวิจัย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- เฉลียว บุรีภักดีและคณะ.(2545). ชุดวิชาการวิจัยชุมชน. นนทบุรี : เอส.อาร์.พรินติ้ง แมสโปรดักส์.
- ศุภร ชินะเกตุ (2553).ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมป้องกันยาเสพติดของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศุภวัฒน์ ปภัสสรากาญจน์. (2558).ความเข้มแข็งและศักยภาพขององค์กรชุมชนในจังหวัด สุพรรณบุรี. วารสารการบริหารท้องถิ่น, 8(3), 28-45.
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2551). การมีส่วนร่วม : แนวคิด ทฤษฎีและกระบวนการ. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า.
- สายสุดา สุขแสง, เรวดี กระโหมวงค์, วิมล งามยิ่งยวดและอภิรักษ์ โชติช่วง.(2560). รูปแบบการเฝ้าระวังในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยภาคประชาชน กรณีศึกษา ต.สาคร อ.ท่าแพ จ.สตูล และ ต.ควนรู อ.รัตภูมิ จ.สงขลา.วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้,4(ฉบับพิเศษ 2560),230-242.

- สุรีย์ บุญญานพวงศ์, วัชรพงศ์ พุ่มชื่น, กุสิสรา กฤตวรภาณจน์, วิลาวัณย์ หงส์นคร และผจงจิต ตี๋ประสอน. (2552). รูปแบบและกระบวนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน โดย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น. สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด: สถาบันวิจัยสังคม. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2557). แบบสำรวจสถานการณ์เฝ้าระวัง สถานการณ์ ปัญหายาเสพติดระดับหมู่บ้าน. สงขลา. เอกสารอัดสำเนา.
- สำนักงานประสานงาน และสนับสนุนภาคประชาชน. (2548). โครงการเครือข่ายภาคประชาต่อต้านยาเสพติด ถาม-ตอบ ทำไมชุมชนต้องแก้ไขปัญหายาเสพติด. สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภาค 5: เชียงใหม่. ศูนย์อำนวยการ.
- ณัฐวรรธน์ สุนทรวริทธิโชติและกาญจนา สุชาบุรณ์. (2556). การศึกษาสภาพปัญหาสิ่งแวดล้อม ในเขต ตำบลสามบัณฑิต: ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประชาชน ในตำบลสามบัณฑิต. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- อับดุลคอลิก อรรอฮิมีย, สวัสดิ์ ไหลภากรณ์, จิรัชยา เจียวัก, ฐานิดาภักดิ์ แสงทอง. (2564). รูปแบบการ ป้องกันตนเองในการใช้สารเสพติดซ้ำของผู้ติดสารเสพติดในพื้นที่ จังหวัดปัตตานี กรณีศึกษา ผู้ เข้ารับการบำบัดรักษายาเสพติดในศูนย์บำบัดบ้านแสนสุข และสถาบันปอเนาะพัฒนาเยาวชน. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- นิภาวรรณ ตตินันทพร. (2565). การมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชนในการป้องกันและบำบัดยาเสพติด อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ. วารสารศูนย์อนามัยที่ 9, 16(12), 581-596.
- พิชเยศ ชูเมือง. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสพยาเสพติดของผู้ต้องหาคดียาเสพติด: กรณีศึกษาในพื้นที่ จังหวัดสงขลา. สารนิพนธ์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. คณะวิทยาการจัดการภาควิชารัฐ ประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- รณกฤต จิตต์ธรรม. (2563). การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนใน ชุมชน ปู่ เียน ยาคำ ยังอยู่แขวงหลักสอง เขตบางแค กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์หลักสูตรรัฐ ประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสยาม.
- Cohen, J. M. and Uphoff, N. T. (1981). Rural Development Participation: Concept and Measures for Project Design Implementation and Evaluation. Rural Development Committee Center for International Studies. Cornell University.